

Gondolatok a fogyasztóvédelem alkotmányos rangra emelése kapcsán, különös tekintettel a pénzügyi fogyasztóvédelemre²

I. Bevezetés

A 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvényt az azóta eltelt idő alatt sokan sokféle nézőpontból vizsgálták, a kifejezetten a fogyasztóvédelmet érintő változásokról született részletes elemzések száma ugyanakkor csekélynek mondható. Bár sokan üdvözölték,³ hogy az Alaptörvény a fogyasztóvédelmet kifejezetten nevesítette,⁴ ezzel alkotmányos rangra emelve a kérdéskört, azonban eddig mélyrehatóbban kevesen foglalkoztak ennek lehetséges hatásaival, következményeivel.

A fogyasztóvédelem bekerülését az Alaptörvénybe magunk is üdvözöljük, szeretnénk azonban rámutatni, hogy a tárgykör bizonyos aspektusai a korábbi Alkotmányunkból is levezethetők voltak, másrészt a hatályos normaszöveg kapcsán néhány (olykor kritikai jellegű) megjegyzéssel élünk. Végezetül röviden kitérünk a fogyasztóvédelem speciális területét képező, a pénzügyi szolgáltatók ügyfeleinek védelmét hivatott szabályok (mely szabály-együttest szokás pénzügyi fogyasztóvédelemnek nevezni) kapcsán alkotmányos szinten bekövetkezett legalapvetőbb változásokra.

II. A fogyasztóvédelem alapjai a korábbi Alkotmányunkban

Bencsik András kimutatta, hogy egyes alapjogoknak (a tanulmány a gazdasági és szociális jogokat, az oktatáshoz, a tájékoztatáshoz és a jogorvoslathoz, jogvédelemhez való jogot említ) lehetnek fogyasztóvédelmi vonatkozásai.⁵ Így a gazdasági és szociális alapjogok kapcsán a szerző rögzíti, hogy a „rászoruló” fogalmába elvileg a fogyasztók is beleérthetők (lennének), mint olyan személyek, akik a piaci versenyben – többek között az információhiány, a szolgáltatók erőfölénye és egyéb tényezők miatt – fokozott védelmet kell, hogy élvezzenek.

Egyes nézetek szerint⁶ a korábbi Alkotmány 17. §-ban említett szociális gondoskodáshoz való jogból, illetve annak értelmezése kapcsán levezethető volt a fogyasztóvédelem. Bencsik álláspontja értelmében viszont az Alkotmányban rögzített gazdasági és szociális alapjogok inkább „a szociális biztonság különböző alkotóelemeinek – így többek között a férfiak és nők

¹ Ügyvédjelölt, PhD hallgató (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Jog-és Államtudományi Doktori Iskola, Pénzügyi Jogi Tanszék).

² Jelen írás a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Doktori Iskolája által szervezett, Az Alaptörvény egy éve és hatása a jogágakra címmel 2012. december 7-én megtartott Doktori Szimpóziumon elhangzott előadásom szerkesztett, frissített változata.

³ Ádám Antal például az Alaptörvény „korszerű rendelkezései” között említi a fogyasztóvédelemről szóló alaptörvényi szakaszt, ld. Ádám Antal: A posztdemokráciáról mint a posztmodernitás különös változatáról, 11. o. JURA, 2012/1., 7-14. o.

⁴ Ld. az Alapvetések rész alatt az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését: Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.

⁵ Ld. Bencsik András: A fogyasztóvédelem alkotmányi szabályozásáról – az új Alaptörvény tükrében. In: Drinóczi Tímea: Magyarország új alkotmányossága. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar. Pécs, 2011. 31-43. o.

⁶ Ld. pl. Miskolczi Bodnár Péter – Sándor István: A magyar fogyasztóvédelmi jog szabályozása. Protestáns Jogi Oktatásért Alapítvány, Budapest, 2009. 13. o., illetve az általuk hivatkozott Fazekas Judit: A fogyasztóvédelem alkotmányos alapjai. Publ. Univ. Miskolc. Sect. Jur. et pol. XI. (1995) 153. sko.

egyenjogúságának, a munkához és az egészséges környezethez való jognak – alaptörvényi deklarációjaként foghatók fel.”⁷ Ez utóbbi értelmezés szerint tehát az említett normaszöveg alapján a fogyasztók „kimaradtak” a védelem köréből.

A fogyasztóvédelem szempontjából is alapvető fontosságú jogok az oktatáshoz,⁸ valamint a tájékoztatáshoz való jog. E jogok jelentősége fogyasztóvédelmi szempontból általánosan elfogadottnak tekinthető, hiszen éppen ezek a leginkább alkalmasak a fogyasztók hátrányára fennálló információk aszimmetria csökkentésére. A korábbi Alkotmány ugyanakkor ezeket a jogokat sem fogyasztóvédelmi kontextusban szabályozta, sőt a tájékoztatáshoz való jog kapcsán kifejezetten rögzítette, hogy azt a „demokratikus közvélemény kialakítása érdekében” biztosítja.⁹

Ami a jogvédelemhez, jogorvoslathoz való jogot illeti, egyetértünk Bencsik Andrásal abban, hogy ebben a körben szükség lenne a fogyasztókat terhelő eljárási költségek csökkentésére és az eljárás gyorsabbá tételére. Itt jegyezzük meg, hogy az alternatív vitarendezési fórumok, mindenekelőtt a békéltető testületek felállítása jó irányba tett lépésnek tekinthetők még akkor is, ha jelenleg e fórumok a szolgáltatók részéről szükséges alávetési nyilatkozat hiányában kötelezést tartalmazó döntést nem, csupán ajánlást hozhatnak.¹⁰

Álláspontunk szerint a felsoroltak mellett a korábbi Alkotmány egyéb rendelkezései is tartalmaztak fogyasztóvédelmi vonatkozásokat. Így a 63.§, mely az egyesülési jogot deklarálta,¹¹ valamint a petíciós jogra vonatkozó 64.§.¹² Az egyesülési jog alapján lehetett ugyanis fogyasztóvédelmi szervezeteket létrehozni, míg a panaszjog adott esetben – egyéb jogszabályi rendelkezés hiányában – végső hivatkozási alap lehetett a fogyasztók számára valamely sérelem kivizsgálásának kezdeményezése során.¹³ Hajnal Zsolt pedig arra mutat rá, hogy az egészséghoz való jog a fogyasztók egészséghoz való jogát is magában kell, hogy foglalja.¹⁴

III. Gondolatok a hatályos normaszöveggel kapcsolatban

Mint fentebb láttuk, az Alaptörvény a tisztességes gazdasági versennyel egy cikkben említi a fogyasztóvédelmet. Ebből következhet egy olyan értelmezés, hogy a jogalkotó a tisztességes piaci verseny érdekében, illetve ahhoz kapcsolódóan kívánja biztosítani a fogyasztók védelmét. A magunk részéről bízunk benne, hogy a törvényhozó nem egy ilyen, a fogyasztóvédelmet szűkítő értelmezést tett magáévá. Bár elterjedt az a felfogás, miszerint a

⁷ Bencsik: i. m. 36. o.

⁸ A korábbi Alkotmányban a művelődéshez való jog kapcsán esett szó az oktatáshoz való jogról (70/F. § (2) bek.): A Magyar Köztársaság ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező általános iskolával, képességei alapján mindenki számára hozzáférhető közép- és felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők anyagi támogatásával valósítja meg.

⁹ A korábbi Alkotmány a tájékoztatáshoz való jogot 61. § (3) értelmében A demokratikus közvélemény kialakítása érdekében mindenkinek joga van a megfelelő tájékoztatáshoz a közügyek tekintetében.

¹⁰ 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről 32. §.

¹¹ 63. § (1) A Magyar Köztársaságban az egyesülési jog alapján mindenkinek joga van a törvény által nem tiltott célra szervezeteket létrehozni, illetőleg azokhoz csatlakozni.

¹² 64. § A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van arra, hogy egyedül vagy másokkal együttesen írásban kérelmet vagy panaszt terjesszen az illetékes állami szerv elé.

¹³ Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a petíciós jog alapján az illetékes állami szerveknek a külön jogszabályok által megállapított egyik alapvető funkciója a kérelem, vagy panasz elbírálása és orvoslása. (987/B/1990. ABH 1991, 527., 528-530.) Az illetékesség ugyanakkor e jog korlátja: nem minősül alapjogi sérelemnek az, ha a parlamenti ellenőrzés egyik szervezete nincs feljogosítva a panaszok meghatározott körének elbírálására, mert az *Alkotmány csak az illetékes állami szervezethez való panasztétel jogát biztosítja*. [17/1994. (III. 25.) AB határozat, ABH 1994, 84., 87.] A petíciós jog kapcsán ld. még pl. az állampolgári jogok országgyűlési biztosságának Jelentését az AJB 3819/2009. számú ügyben.

¹⁴ Ld.: Hajnal Zsolt: Fogyasztói alapjogok a hatályos magyar jogi szabályozás és az európai uniós fejlődési tendenciák tükrében. Debreceni Jogi Műhely 2/2009. Elérhető: http://www.debrecenijogimuhely.hu/archivum/2_2009/fogyasztoi_alapjogok_a_hatalyos_magyar_es_europai_unios_fejlodesi_tendenciak_tukreben/ (letöltve: 2012-11-03).

hatékony verseny szolgálja leginkább a fogyasztók érdekeit, *a versenyjog és a fogyasztóvédelem elkülönítése érzékelteti, hogy a fogyasztóvédelem esetén ennél többről van szó*. Szemléletesen mutat rá a különbségekre Fekete Orsolya, amikor kiemeli, hogy a versenyjog a verseny tisztaságán keresztül a *fogyasztók közösségét*, míg a fogyasztóvédelmi jog az *egyes fogyasztókat* védi; másrészt az általánosan elfogadott¹⁵ öt fogyasztói alapjogból a Gazdasági Versenyhivatal tevékenysége a fogyasztók gazdasági érdekeit és a tájékoztatáshoz való jogot érintik.¹⁶

Gyakran hangsúlyozzák, hogy kívánatos lett volna legalább felsorolásszerűen a védeni kívánt fogyasztói alapjogok nevesítése.¹⁷ Ennek Bencsik András szerint legalább két előnye is lenne:

1. egyrészt jobban orientálná az ágazati jogalkotást,
2. másrészt alkalmazhatók lennének az alapjogvédelem körébe tartozó intézmények.¹⁸

Ezzel kapcsolatban az alábbiakra hívjuk fel a figyelmet:

Ad 1) Az elsőként említett érveléssel kapcsolatban úgy gondoljuk, hogy egy, a teljesség igényével készült felsorolás semmiképp sem lenne kívánatos, másrészt akár egy példálózó jellegű felsorolás is magában hordozza annak veszélyét, hogy az ebben nem szereplő jogok háttérbe szorulnak.

Ad 2) Az alapjogvédelem intézményrendszere¹⁹ álláspontunk szerint - igaz, olykor korlátozott körben - igénybe vehető egyes, az Alaptörvényből levezethető fogyasztói (alap)jogok sérelme esetén, így egy esetleges taxáció nem bővítené érdemben a fogyasztók előtt nyitva álló lehetőségeket, az alábbiakra figyelemmel:

- Az alapjogvédelmi intézményrendszer meghatározó eleme az Alkotmánybíróság. A testület előtti igényérvényesítés formái (előzetes, utólagos normakontroll, alkotmányjogi panasz, bírói kezdeményezés egyedi normakontroll iránt) közül az indítványozói jogosultságra tekintettel az alkotmányjogi panasz jöhet szóba, melyet csak egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be a testülethez, feltéve, hogy az érintett a

¹⁵ Ezeket ebben a formában az Európai Tanács 1975. április 14-én elfogadott „Az Európai Gazdasági Közösség első, előzetes programja a fogyasztók védelmének és informálásának politikájáról” címet viselő határozata tartalmazta először, mely az alábbi alapjogokat különböztette meg: 1. a fogyasztók egészségének és biztonságának védelme, 2. a fogyasztók gazdasági (vagyon) érdekeinek védelme, 3. a jogorvoslathoz (kárigényhez) való jog, 4. tájékoztatáshoz, oktatáshoz való jog, 5. a fogyasztók érdekeinek képviseléséhez való jog.

Itt szeretnénk ugyanakkor rámutatni, hogy pl. az ENSZ ennél több fogyasztói alapjogot nevesített 1985-ban hatályba lépett Fogyasztóvédelmi Irányelveiben:

- a. Az alapvető szükségletek kielégítéséhez való jog.
- b. A veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga (biztonsághoz való jog).
- c. A megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretének joga (tájékoztatáshoz való jog).
- d. A különféle termékek és szolgáltatások közötti választás joga (választáshoz való jog).
- e. A kormány irányelveinek meghatározásába és a végrehajtásba való beleszólás joga (képviselethez való jog).
- f. A jogos panaszok tisztességes rendezéséhez való jog (jogorvoslathoz való jog).
- g. A tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretek és tudás elsajátításához való jog (oktatáshoz való jog).
- h. Jog az egészséges és elviselhető környezetben való élethez (tisztá környezethez való jog).

¹⁶ Fekete Orsolya: A felügyeleti szervek tevékenysége Magyarországon a fogyasztóvédelem egyes területein – kitekintéssel a rendszerszintű problémák megoldási lehetőségeire. PhD értekezés, Szeged, 2011. 171. o.

¹⁷ Ld. pl. Bencsik: i. m. 43. o.

¹⁸ Bencsik: uo.

¹⁹ Az alapjogvédelmi intézményrendszer elemi közül bírói és nem bírói típusú intézmények között szokás különbséget tenni. Hazánkban az előbbi körbe a rendes bíróságok és az Alkotmánybíróság, az utóbbiba az ombudsmani típusú jogvédelem és egyes, alapjogvédelmi feladatokat ellátó hatóságok (így az Egyenlő Bánásmód Hatóság vagy a Független Rendészeti Panasztestület), valamint civil jogvédő szervezetek tartoznak. Ld. részletesebben: Somody Bernadette: Alapjogvédelem a bíraskodáson túl. Fundamentum, 2010/2. 5-19. o.

jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.²⁰

- A korábban bárki által igénybe vehető normakontroll eljárást 2012. január 1-től már csak a kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede vagy az alapvető jogok biztosa, illetve egyedi ügyekben a bíróság kezdeményezhet,²¹ így a fogyasztói jogok esetleges nevesítése sem szélesítené ki e lehetőséget a fogyasztók előtt.
- Az alapjogvédelmi intézményrendszerben ugyancsak jelentős szerepet betöltő ombudsman hazánkban a fogyasztóvédelem aktív szereplője volt már az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően is, hiszen számos fogyasztóvédelemmel összefüggésbe hozható alapjog kapcsán folytatott le vizsgálatot.²²

A leírtakra tekintettel úgy gondoljuk, hogy alapvetően nem a fogyasztóvédelemre vonatkozó deklaráció bővítésére lenne szükség az Alaptörvényben, hanem ennek apró pénzre váltására, azaz arra, hogy alacsonyabb szintű normákban konkretizálják a védelem mikéntjét. Erre hivatott mindenek előtt a fogyasztóvédelmi törvény és a számtalan, a tárgykört érintő egyéb jogszabály,²³ azonban ezek mellett *arra is szükség van, hogy ne csak a fogyasztóvédelmi tárgyú normákat, hanem az egyéb jogszabályokat is áthassa a fogyasztóvédelem.* Különösen igaz ez a fogyasztói igényérvényesítés kapcsán, ugyanis mind a mai napig a fogyasztók sok esetben azért nem érvényesítik jogaikat, mert a bíróság előtti eljárás lassú és drága, az alternatív vitarendezési fórumok pedig kevésbé ismertek és korlátozott körben (ld. a korábban az alávetés kapcsán írtakat) vehetők igénybe. A jelzett probléma fokozott aktualitását mutatja az a körülmény, hogy az illetékszabályok közelmúltban történő megváltoztatása értelmében megemelkedtek a bírósági eljárási illetékek,²⁴ melyek így még nagyobb visszatartó erőt jelentenek a fogyasztói igényérvényesítés szempontjából. Más szemszögből vizsgálva viszont érthető az eljárási illetékek emelésének indokai; így mindenekelőtt az a szándék, hogy az alaptalan pereskedéstől a feleket visszatartsa, illetve az összegek aktuális körülményekhez igazítása. Azonban úgy gondoljuk, célszerű lett volna a fogyasztói típusú jogviták esetében az emelkedést valamiképpen kompenzálni (például kedvezmények, mentességek révén), vagy legalább az alternatív vitarendezés lehetőségét kiszélesíteni, megerősíteni a fogyasztói jogok érvényesítésének hathatósabb elősegítése érdekében.

VI. Az Alaptörvény pénzügyi fogyasztóvédelmet érintő rendelkezéseiről

Ha a fogyasztóvédelem kapcsán az utóbbi években a szabályozás és az állami szerepvállalás megerősítéséről, bővítéséről beszélhetünk, akkor ez különösen tetten érhető a

²⁰ Ld. az Alkotmánybíróság honlapján olvasható tájékoztatót: <http://mkab.hu/alkotmányjogi-panasz/tajekoztato> (letöltve: 2012-11-05).

²¹ <http://mkab.hu/alkotmanybirosag/az-alkotmanybirosagrol/hataskor> (letöltve: 2012-11-05).

²² Ld. pl. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának Jelentését az AJB 2183/2010 ügyben (PSZÁF fogyasztóvédelmi tevékenysége, ill. az eljárások elhúzódása); vagy Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa általános helyettesének OBH 2848/1998. sz. jelentését. Ez utóbbi expressis verbis rögzíti, hogy az országgyűlési biztosok tevékenysége a közműves ivóvízellátás és szennyvízelvezetés területén „különös jelentőséggel bír, tekintettel arra, hogy a közüzemi szolgáltatók tevékenységével kapcsolatos két másik vitarendező-fórum - nevezetesen az ügyfélszolgálati irodák és a bíróságok - (...) a gyakorlatban nem nyújthatnak valóban hatékony védelmet a közüzemi szolgáltatók által esetlegesen elkövetett jogsértésekkel szemben.”

²³ Ezeket kísérli meg összegyűjteni a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság, ld. http://www.nfh.hu/magyar/hasznos/jogi_kalauz/jogszabalyok (letöltve: 2012-11-05).

²⁴ Példaként említhetjük az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény polgári peres eljárások illetékére vonatkozó korábbi rendelkezéseit (Itv. 42. §) módosító 2011. évi CLVI. törvényt, melynek értelmében az illeték mértéke peres eljárásban 6%, de legalább 15 000 forint, legfeljebb 1 500 000 forint. A megjelölt minimális és maximális értékek vonatkozásában az emelkedés számottevő (a korábbi minimum 7 000, a maximum 900 000 forint volt).

pénzügyi fogyasztóvédelem kapcsán. Ami ennek alkotmányos vonatkozásait illeti, ez a folyamat már az Alaptörvény hatályba lépése előtt megkezdődött: 2011. január 1-től korábbi Alkotmányunkba bekerültek a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletére vonatkozó alapvető szabályok (ld. 40/D.§), sőt az Alkotmány azt is kimondta, hogy a Felügyelet elnöke törvényben meghatározott feladatkörében, törvényben kapott felhatalmazás alapján rendeletet bocsát ki, amely törvénnyel, kormányrendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.²⁵

Ehhez képest a hatályos Alaptörvény 42. cikke mindössze annyit tartalmaz, hogy a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét ellátó szervre vonatkozó szabályokat sarkalatos törvény határozza meg, a PSZÁF neve ebben a formában elő sem fordul az új alkotmányban. Ebből akár arra is lehetne következtetni, hogy a pénzügyi fogyasztóvédelem jelentősége háttérbe szorult. Ez azonban nem állítható: egyrészt a Felügyeletre vonatkozó lényeges szabályokat korábban sem az Alkotmány, hanem a PSZÁF jogállását szabályozó törvény tartalmazta, másrészt épp az utóbbi időszakban került sor számos, a pénzügyi fogyasztóvédelmet szabályozó norma megalkotására, módosítására illetve az eddiginél erőteljesebb – gyakran éles kritikákkal kísért – állami beavatkozásra.²⁶ Itt szeretnénk megemlíteni, hogy a vonatkozó jogszabályok értelmében továbbra is megmaradt a PSZÁF elnökének jogszabály-alkotási jogköre: az Alaptörvény értelmében²⁷ ugyanis az önálló szabályozó szerv vezetőjének²⁸ rendelete is jogszabálynak minősül. Sőt, ha a Felügyelet kifejezetten nem is szerepel az Alaptörvényben, az önálló szabályozó szervek – és így ezen keresztül a PSZÁF - alkotmányi szintű nevesítése megtörtént.

Tény ugyanakkor, hogy a pénzügyi fogyasztóvédelemért felelős szerv alkotmányos szerepeltetése, nevesítése kifejezhetne volna az állam ilyen irányú fokozott elkötelezettségét. Bízunk benne, hogy ennek kihagyásával a jogalkotó nem azt kívánja üzenni, hogy a terület vonatkozásában manapság tanúsított fokozott aktivitás, illetve gyakran hangoztatott szemléletváltás csupán „múló hóbot”, és a válság elmúltával a pénzügyi fogyasztóvédelem visszaszorul, teret engedve a piac farkastörvényeinek. Természetesen nem vitatjuk, hogy a gazdaság fellendülését követően az állami beavatkozás, illetve az állam fogyasztóvédelmi szerepvállalásának mértéke csökkenthető (sőt sokak szerint csökkentendő), azonban az egyes elért vívmányokat²⁹ nem megszüntetni, hanem továbbfejleszteni, az új körülményekhez igazítani szükséges. Ennek biztosítása érdekében megfontolandónak tartjuk – például a környezetvédelem kapcsán általánosan elismert elv³⁰ mintájára – a fogyasztóvédelem elért szintjétől való visszalépés tilalmának (*non derogation principle*) valamilyen formában történő rögzítését.

²⁵ 1949. évi XX. törvény 40/D. § (4) bek.

²⁶ A vonatkozó jogalkotás egy szeletének bemutatását ld: Veres Zoltán: A jogalkotás hatékonysága a pénzügyi fogyasztóvédelem aktuális problémái kapcsán – A „devizahitel kérdés” megoldására tett jogalkotói erőfeszítések és azok hatásai az adósok helyzetére. Pázmány Law Working Papers, 2012/10. Elérhető: <http://plwp.jak.ppke.hu/hu/muhelytanulmanyok/2012/55-veres-zoltan-a-jogalkotas-hatekonysaga-a-penzuegyi-fogyasztovedelem-aktualis-problemai-kapcsan-a-devizahitel-kerdes-megoldasara-tett-jogalkotoi-erofeszitesek-es-azok-hatasai-az-adosok-helyzeterere-nr-201210.html> (letöltve: 2012-11-05).

²⁷ Alaptörvény T) cikk (2) bekezdés.

²⁸ Az önálló szabályozó szerveket a 2010. évi XLIII. törvény a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról sorolja fel. E törvény 1. § (6) bekezdése értelmében Önálló szabályozó szerv a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, valamint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete.

²⁹ Álláspontunk szerint ilyen maradandó előrelépésnek tekinthető többek között a Pénzügyi Békéltető Testület létrehozása, a fogyasztók tájékoztatására vonatkozó részletes szabályok megalkotása, vagy az egyoldalú szerződésmódosítás jogának pontosabb behatárolása.

³⁰ Ezt a követelményt az Alkotmánybíróság is rögzítette, ld. például a 28/1994. (I. 20.) AB határozatot.